

Bruselis, 2013 04 29
COM(2013) 229 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Tvarios ES akvakultūros plėtros strateginės gairės

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Tvarios ES akvakultūros plėtros strateginės gairės

1. IŽANGA

Europos akvakultūros sektorius siūlo aukštos kokybės produktus, atitinkančius griežtus aplinkos tvarumo, gyvūnų sveikatos ir vartotojų apsaugos standartus. Puiki ES jūros produktų¹ kokybė galėtų suteikti ES akvakultūros sektoriui didelio konkurencinio pranašumo, tačiau, skirtingai nuo kitų pasaulio regionų, kuriuose šis sektorius sparčiai auga, ES akvakultūros produktų gamyba merdėja.

2010 m. ES akvakultūros gamyba siekė 1,26 mln. tonų, o jos vertė buvo 3,1 mlrd. EUR. 25 proc. ES jūros produktų rinkos šiuo metu sudaro ES žvejybos produktai, 65 proc. importuoti produktai ir 10 proc. ES akvakultūros produktai². Bendras akivaizdus žvejybos ir akvakultūros produktų suvartojimas ES siekia 13,2 mln. tonų³.

Iš duomenų matyti didėjantis ES suvartojamų jūros produktų kiekio ir sužvejojamo kiekio skirtumas – apie 8 mln. tonų. Komisija ir valstybės narės gali padėti užtikrinti, kad šis skirtumas iš dalies būtų sumažintas aplinkosauginiu, socialiniu ir ekonominiu požiūriu tvarios ES akvakultūros produktais.

Remiantis dabartiniu darbo našumu, kiekvienas dabartinio ES suvartojamo kiekio, pagaminto vidaus akvakultūros sektoriuje, procentinis punktas padėtų sukurti 3000–4000 viso etato darbo vietų⁴. Šis skaičius patvirtina, kad, nors akvakultūra sudaro gana mažą ES ekonomikos dalį, ji gali padėti padidinti ES jūrinių ir vidaus regionų ekonominį augimą ir užimtumą. Glaudžiu bendradarbiavimu su perdirbimo sektoriumi galėtų būti dar labiau padidintas abiejų sektorių užimtumas ir konkurencingumas. Akvakultūra – vienas iš ES Mėlynojo augimo strategijos⁵ ramsčių, o jos plėtra gali padėti siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų.

2. AKVAKULTŪRA BENDROS ŽUVININKYSTĖS POLITIKOS REFORMOS KONTEKSTE

Bendros žuvininkystės politikos (BŽP)⁶ reformos pasiūlymu siekiama skatinti akvakultūrą pagal atvirąjį koordinavimo metodą – savanorišką bendradarbiavimą, grindžiamą strateginėmis gairėmis ir daugiamečiais nacionaliniais strateginiais planais, kuriuose nustatomi bendrieji tikslai ir, jei įmanoma, šių tikslų įgyvendinimo pažangos rodikliai.

¹ Šiame komunikate „jūros produktai“ – tai visi žvejybos ir akvakultūros produktai.

² SEC(2011) 883.

³ Pagal Eurostato duomenis parengė MARE generalinis direktoratas.

⁴ Pagal Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komiteto duomenis (STECF-OWP-12-03) parengė MARE generalinis direktoratas.

⁵ COM(2012) 494.

⁶ COM(2011) 425.

Siekiant šių tikslų turėtų būti įtraukiami visi susiję dalyviai – institucijos, pramonė, mažmenininkai, vartotojų asociacijos ir pilietinės visuomenės atstovai. Svarbus vaidmuo šiuo atžvilgiu tektų siūlomai įsteigti Akvakultūros patariamajai tarybai.

Šiomis strateginėmis gairėmis siekiama padėti valstybėms narėms, atsižvelgiant į savo startinę poziciją, nacionalines aplinkybes ir institucinę tvarką, nustatyti nacionalinius tikslus. ES teisės aktais reglamentuojamiems klausimams negali būti taikomas atvirojo koordinavimo metodas, tačiau jie gali būti pagrindas šio koordinavimo veiklai.

Akvakultūra yra priklausoma nuo švaraus ir geros būklės jūros ir gėlojo vandens. ES aplinkos teisės aktais – visų pirma Vandens pagrindų direktyva (VPD)⁷, Jūrų strategijos pagrindų direktyva (JSPD)⁸ ir Reglamentu dėl svetimų ir nevietinių rūšių panaudojimo akvakultūroje⁹ – užtikrinama, kad šios būtinosios sąlygos būtų įvykdytos. ES teisės aktais nustatomi ir aukšti sveikatos, vartotojų apsaugos ir aplinkos tvarumo standartai, kuriuos turi atitikti ES akvakultūros veikla. Tai padidina gamintojų išlaidas, bet, jei vartotojų dėmesys bus atkreiptas į kokybę, gali suteikti konkurencinio pranašumo ir taip pat padėti populiarinti akvakultūros produktus tarp vietos vartotojų. BŽP reforma grindžiama šiais aukštais standartais.

Komisija ketina padėti nacionalinėms ir regioninėms institucijoms įgyvendinti ES aplinkos teisės aktus išvengiant nereikalingos naštos gamintojams. Šiuo tikslu paskelbtos Akvakultūros integravimo į *Natura 2000* teritorijas gairės¹⁰ ir Komisija ketina pradėti rengti panašias akvakultūros ir VPD bei JSPD gaires.

3. TVARIOS ES AKVAKULTŪROS PLĖTROS STRATEGINĖS GAIRĖS

Šis komunikatas grindžiamas konsultacijų su suinteresuotosiomis šalimis rezultatais ir jame atsižvelgiama į Jungtinio tyrimų centro atliktą analizę¹¹. Bus nagrinėjamos keturios prioritetinės sritys, aktualios siekiant išlaisvinti ES akvakultūros sektoriaus potencialą: administracinės procedūros, koordinuotas teritorinis planavimas, konkurencingumas ir vienodos veiklos sąlygos.

Akvakultūra gali padėti įgyvendinti bendrą tikslą – aplinkosauginiu, socialiniu ir ekonominiu požiūriu tvariu būdu sumažinti ES suvartojamo ir pagaminamo jūros produktų kiekio skirtumą. Šiuo tikslu visos valstybės narės raginamos daugiamečiame nacionaliniame plane nurodyti plano taikymo laikotarpiu numatomus pasiekti akvakultūros sektoriaus ekonominio augimo tikslus (kiekį ir vertę).

3.1. Administracinių procedūrų supaprastinimas

Administracinės išlaidos ir įsisavinimo laikotarpis yra svarbūs ekonominio sektoriaus konkurencingumo ir plėtros bendro lygio veiksniai. Šiuo metu turima nedaug informacijos apie naujo akvakultūros ūkio licencijų išdavimo trukmę ir išlaidas ir, Komisijos žiniomis, nėra atlikta jokios išsamios pagrindinių kliūčių analizės. Turimi duomenys rodo, kad kai kuriose valstybėse narėse leidimų išdavimo procedūros

⁷ Direktyva 2000/60/EB.

⁸ Direktyva 2008/56/EB.

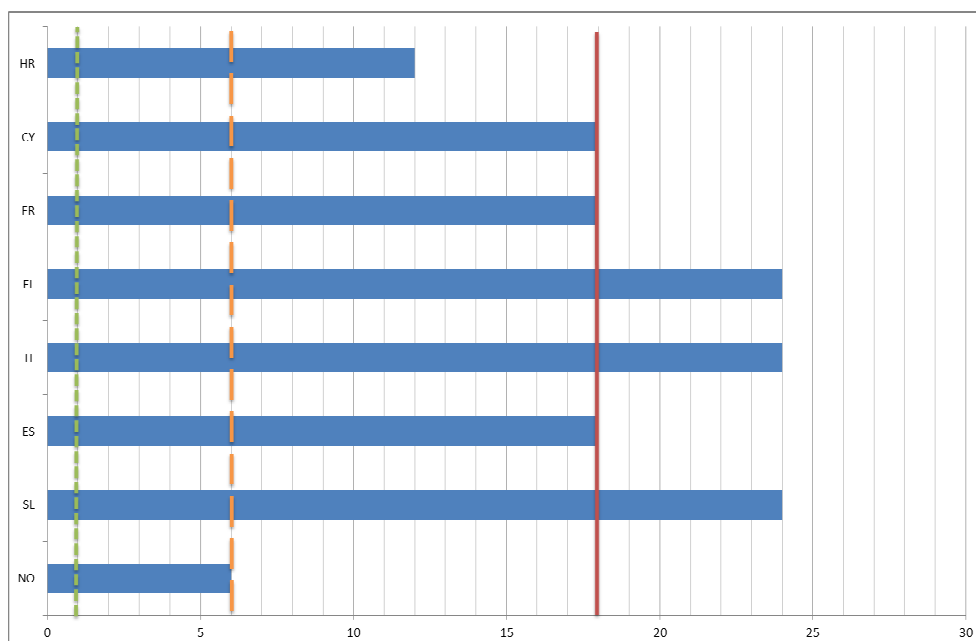
⁹ Reglamentas (ES) Nr. 304/2011.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Aqua-N2000%20guide.pdf>

¹¹ JRC techninė ataskaita *An approach towards European Aquaculture Performance Indicators*.

dažnai užtrunka apie 2–3 metus¹², taip pat gauta duomenų ir apie gerokai ilgesnių laikotarpių atvejus. Palyginimui, Europos Parlamento tyrime pateikti duomenys rodo, kad vidutinė licencijų išdavimo akvakultūros ūkiams Norvegijoje trukmė anksčiau buvo 12 mėnesių, o dabar, įdiegus vieno langelio principą, sutrumpėjo iki 6 mėnesių.¹³

Licencijų išdavimo akvakultūros ūkiams trukmė (mėnesiai) kai kuriose valstybėse narėse ir Norvegijoje

■ = licencijos išdavimo naujiems akvakultūros ūkiams trukmė.

■ = vidutinė licencijų išdavimo jūros vėjo jėgainių parkams ES¹⁴ trukmė.

■ = licencijų išdavimo agrokultūriniam ūkiams dviejose valstybėse narėse trukmė.

■ = tikslinė licencijų išdavimo naujoms mažosioms ir vidutinėms įmonėms trukmė (veiksmų planas „Verslumas 2020“).

Šaltiniai. Parengta remiantis SHoCMed, Windbarriers tyrimais, Europos Parlamento tyrimo IP/B/PECH/NT/2008 176 duomenimis ir gamintojų asociacijų bei valdžios institucijų pateikta informacija.

Dauguma akvakultūros gamintojų yra mažosios ir vidutinės įmonės (MVI), kurias slepia neproporcingai didelė biurokratinė našta – santykinės šių įmonių reguliavimo ir administracinės išlaidos, palyginti su apyvarta ir darbuotojų skaičiumi, gali būti net dešimt kartų didesnės nei didelių bendrosios ekonomikos bendrovių¹⁵. Nereikalingos

¹² FAO projekto SHoCMed duomenys, sujungti su gamintojų asociacijų ir valdžios institucijų pateikta informacija http://www.faosipam.org/?pag=content/_ShowPortal&Portal=SHOCMED.

¹³

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29819>.

¹⁴

http://www.windbarriers.eu/fileadmin/WB_docs/documents/WindBarriers_report.pdf.

¹⁵

<http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/administrative-burdens/>.

reguliavimo naštos mažinimas išlieka svarbiausiu Komisijos politinės darbotvarkės prioritetu. Paskelbus 2011 m. balandžio mėn. Smulkiojo verslo akto apžvalgą Komisija pasiūlė verslumo Europoje rėmimo veiksmų planą. Šiuo veiksmų planu valstybės narės raginamos licencijų ir kitų verslo pradžiai būtinų leidimų išdavimo trukmę iki 2015 m. pabaigos sumažinti iki vieno mėnesio¹⁶ su sąlyga, kad laikomasi ES aplinkos teisės aktų reikalavimų. Pirmas žingsnis turi būti išsami padėties analizė.

- **Valstybių narių tikslas.** Siekiant įvertinti galimybes patobulinti procedūras ir sumažinti administracinę naštą, valstybės narės raginamos iki 2013 m. surinkti informaciją apie:
 - (1) 2007 m.–2013 m. išduotų naujų licencijų skaičių,
 - (2) patenkintų licencijų paraiškų kiekį (proc.),
 - (3) šiuo metu svarstomų paraiškų skaičių,
 - (4) vidutinę licencijų išdavimo procedūrų trukmę (mėnesiais),
 - (5) leidimų išdavimo procedūroje dalyvaujančių valdžios įstaigų skaičių,
 - (6) naujoms įmonėms tenkančias licencijavimo procedūrų vidutines išlaidas (EUR),
 - (7) vidutinę licencijos galiojimo trukmę (metais).
- **Komisijos tikslai.** Bendradarbiaujant su atitinkamomis institucijomis, pagal valstybių narių surinktus duomenis iki 2014 m. vasaros nustatyti gerosios patirties pavyzdžius ir tobulintinas sritis; atlikti šį darbą padės už administracinės naštos klausimus atsakinga Komisijos aukšto lygio darbo grupė, kuri yra įgaliota padėti valstybių narių valdžios institucijoms veiksmingiau įgyvendinti ES teisės aktus, labiau atsižvelgiant į suinteresuotųjų šalių poreikius¹⁷. Iki antrojo 2014 m. ketvirčio parengti rekomendacinius dokumentus, kuriuose būtų aptariami su akvakultūra susiję VPD ir JSPD reikalavimai ir kuriais bus siekiama valstybėms narėms ir pramonės sektoriams padėti įgyvendinti ES teisės aktus ir parodyti, kaip aplinkos apsauga gali derėti su tvaria akvakultūra.
- **Akvakultūros patariamąsios tarybos tikslas.** Iki 2014 m. balandžio mėn. atlikti valstybių narių įvairių tipų akvakultūros ūkiams tenkančių administracinių procedūrų peržiūrą ir pagrindinės administracinės naštos (laiko ir išlaidų) analizę.

3.2. Tvarios akvakultūros plėtros ir ekonominio augimo užtikrinimas taikant koordinuotą teritorinį planavimą

Įvairūs tyrimai parodė, kad parengus teritorinius planus galima sumažinti visuomenės abejones, palengvinti investicijas ir paspartinti tokių sektorių, kaip akvakultūra ar atsinaujinančiosios energijos gamyba jūroje, plėtrą¹⁸. Erdvės trūkumo

¹⁶ COM(2012) 795 galutinis.

¹⁷ Daugiau informacijos apie Aukšto lygio darbo grupę

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/ind_stakeholders/ind_stakeholders_en.htm.

¹⁸

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies/documents/economic_effects_maritime_spatial_planning_en.pdf;

http://www.windbarriers.eu/fileadmin/WB_docs/documents/WindBarriers_report.pdf.

problema, kuri dažnai įvardijama kaip kliūtis ES jūrų akvakultūros plėtrai, gali būti sprendžiama nustatant akvakultūrai tinkamiausias vietas, nes šiuo metu akvakultūros veikla užima tik nedidelį plotą ir nedidelę pakrantės dalį¹⁹.

Vidaus teritorijų planavimas paprastai yra toliau pažengęs, nei jūros teritorijų, nes egzistuoja kadastrai arba reitingų sistemos, kurių informacija lengvai prieinama atitinkamoms institucijoms. Nustačius gėlojo vandens akvakultūrai tinkamiausius plotus bus galima plėsti gamybą, kartu padidinant kraštovaizdžio, buveinių ir biologinės įvairovės apsaugą. Teritoriniuose planuose turėtų būti atsižvelgiama į aplinkosaugos paslaugas, teikiamas ekstensyvosios tvenkinių akvakultūros.

Daugeliu atveju vien akvakultūros poreikiai nepateisintų tokios sudėtingos intervencijos į jūros aplinką. Tačiau šiuo principu buvo grindžiamas, pvz., Airijos CLAMS projektas²⁰, Galicijos regioninė akvakultūros strategija²¹ ir Suomijos nacionalinis akvakultūros teritorijų planavimo projektas²². Jau esami planavimo projektai, kaip antai jūros vėjo energijos platformų išdėstymo planai²³, gali būti naudojami kaip atspirties taškas. Yra parengtos Viduržemio jūros²⁴ ir Baltijos jūros²⁵ teritorinio planavimo gairės, kuriomis gali pasinaudoti valstybės narės. Be to, akvakultūros planavimui gali būti naudojama ir informacija, surinkta įgyvendinant galiojančius teisės aktus (kaip antai Atsinaujinančių energijos išteklių direktyvą, bendros žuvininkystės politikos teisės aktus, JSPD, VPD, buveinių ir paukščių direktyvas). 2013 m. kovo mėn. Komisija priėmė Direktyvos, kuria nustatoma jūrų erdvės planavimo ir integruoto pakrančių zonų valdymo sistema²⁶, pasiūlymą. Valstybės narės ir toliau bus atsakingos už šių planų bendrųjų tikslų ir turinio nustatymą.

Netinkamai suplanuota ir prižiūrima akvakultūros veikla gali turėti didelio poveikio aplinkai. Todėl tam tikras akvakultūros poveikis aplinkai (pvz., praturtinimas maistingomis ir organinėmis medžiagomis, tarša pavojingomis cheminėmis medžiagomis) yra reglamentuojamas ES teisės aktais. Bendras individualių ūkių poveikis gali pasireikšti ir kitais veiksniais (pvz., sedimentacija, fiziniai trikdžiai) ir priklausyti nuo kitų faktorių, kaip antai veisiamų organizmų, ūkio vietos ir vietinės aplinkos pažeidžiamumo. Remiantis Europos Parlamento tyrimu²⁷, jei šie aplinkos aspektai būtų įvertinti atliekant teritorinį planavimą, sumažėtų administracinės naštos privatiems dalyviams, kiltų mažiau neaiškumų vykdant licencijų išdavimo procedūras, taigi būtų pritraukta daugiau investicijų. Keletas tyrimų ir kitų pramonės sektorių patirtis²⁸ patvirtina, kad, kai šie klausimai sprendžiami ankstyvais planavimo proceso etapais, poveikis aplinkai sumažėja iki minimumo, sušvelnėja vietos bendruomenių pasipriešinimas, išvengiama nereikalingos delsos ir padidinama naujų

¹⁹ JRC techninė ataskaita *An approach towards European Aquaculture Performance Indicators*.

²⁰ http://www.bim.ie/media/bim/content/BIM_CLAMS_Explanatory_Handbook.pdf.

²¹ <http://www.intecmar.org/esga/>.

²² http://www.mmm.fi/en/index/frontpage/Fishing_game_reindeer/Fisheriesindustry/aquaculture.htm.

²³ Pvz., *Windspeed* planas <http://www.windspeed.eu/>.

²⁴ Rezoliucija GFCM/36/2012/1 http://www.faosipam.org/GfcmWebSite/docs/RecRes/RES-GFCM_36_2012_1.pdf.

²⁵ <http://www.aquabestproject.eu>

²⁶ COM(2013) 133 galutinis.

²⁷

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29819>.

²⁸ Žr., pvz., http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm
<http://www.project-gpwind.eu/>.

projektų sėkmės tikimybė. Tokia patirtis gali tapti vertingomis gairėmis akvakultūros gamintojams ir padėti padidinti ES akvakultūros tvarumą, populiarumą visuomenėje ir konkurencingumą.

Kadangi tiek vidaus, tiek jūros vandenų plotas ir aplinkosaugos pajėgumai yra riboti, turėtų būti taikomas ekosisteminis principas. Pažeidžiamos ir saugomos teritorijos turi būti svarstomos itin atidžiai, taikant tinkamas planavimo ir įvertinimo procedūras; teigiama akvakultūros integravimo į *Natura 2000* teritorijas patirtis liudija, kad pelninga komercinė veikla gali būti suderinama su biologinės įvairovės išsaugojimu. Ekstensyviosios tvenkinių akvakultūros teikiamos aplinkosaugos paslaugos yra konkretus pavyzdys, kaip ekonominė veikla gali patenkinti buveinės arba rūšies išsaugojimo poreikius.

- **Valstybių narių tikslas.** Parengti koordinuotą teritorinį planavimą, įskaitant jūros plotų planavimą jūros baseino lygmeniu, siekiant užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į akvakultūros potencialą bei poreikius ir kad tvariai akvakultūros plėtrai būtų skirta pakankamai ploto vandenyje ir sausumoje.
- **Komisijos tikslas.** Stebėti koordinuoto jūros vandenų planavimo įgyvendinimą, padėti valstybėms narėms šiame darbe informuojant jas apie tyrimų ir patirties rezultatus. 2014 m. vasarą surengti gerosios patirties mainų seminarą.

3.3. ES akvakultūros sektoriaus konkurencingumo padidinimas

ES akvakultūros įmonės susiduria su įvairiais iššūkiais ir galimybėmis, kuriems reikalingi joms pritaikyti sprendimai²⁹, tačiau visoms įmonėms bus naudingas geresnis rinkos organizavimas ir akvakultūros gamintojų organizacijų sukūrimas. Tai yra bendro žemės ūkio rinkų organizavimo (BRO) reformos ir naujo Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo (EJRŽF) prioritetas. Gamybos ir prekybos planai, drauge su ES rinkos observatorija, turėtų padėti akvakultūros produktų gamintojams įžvelgti verslo galimybes ir pritaikyti prekybos strategijas.

Augantys vartotojų lūkesčiai dėl maisto produktų kokybės ir įvairovės, ypač jei produktai vietos gamybos, suteikia naujų galimybių padidinti pakrantės ir vidaus vietovių ypatumų vertę. Vietos lygmeniu koordinuojami verslininkų, valdžios institucijų, asociacijų, mokslininkų, švietimo ir mokymo organizacijų veiksmai gali padėti aktyvinti vietos ekonomiką ir patenkinti augantį vietinių, pagal tvarios gamybos principus pagamintų jūros produktų poreikį.

Papildomų pajamų šaltiniu ūkininkams gali būti verslo įvairinimas. Pvz., derindami akvakultūrą su meškeriojimu ir turizmu arba perėmę tam tikrą priešgamybinio ar pogaamybinio lygmens veiklą, akvakultūros gamintojai turės daugiau verslo galimybių.

Verslo plėtrai ir įvairinimui gali pasitarnauti ir į rinką orientuoti moksliniai tyrimai, inovacijos bei žinių sklaida. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų siekti nacionalinių mokslinių tyrimų programų sinergijos ir skatinti pramonę dalyvauti mokslinių tyrimų ir inovacijų veikloje, visų pirma įgyvendinant Europos akvakultūros technologijų ir

29

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/pech/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29823>.

inovacijų platformos strateginių mokslinių tyrimų programą ir Mėlynojo augimo strategiją³⁰.

Ekstensyvioji žuvų tvenkinių akvakultūra remia biologinę įvairovę ir yra plačiai paplitusi, ypač centrinėje ir rytų Europoje; be maisto produktų gamybos šiame sektoriuje siūlomos ir kitos svarbios paslaugų ir verslo galimybės, kurios, jei yra tinkamai įvertintos, gali padidinti konkurencingumą. Valdžios institucijos turėtų pripažinti turtinga biologine įvairove pasižyminčioms vietovėms, pvz., *Natura 2000* teritorijoms, taikomų taisyklių poveikį ir dėl saugomų plėšrūnų, kaip antai kormoranų, prarastas pajamas, taip pat savanoriškus išsipareigojimus saugoti biologinę įvairovę ir vandenį. Svarbus veiksnys, turintis poveikio kai kurių regionų tvenkinių akvakultūros gamybai, yra susijęs su plėšrūnais, ypač kormoranais. Paukščių direktyvoje³¹ yra nustatyta nukrypti leidžiančių nuostatų, kuriomis ginami žvejybos ir akvakultūros interesai, sistema. Valstybės narės, siekdamos išvengti kormoranų daromos didelės žalos žvejybai ir akvakultūrai, gali visapusiškai pasinaudoti nukrypti leidžiančiomis nuostatomis. Siekdama padėti valstybėms narėms, Komisija neseniai paskelbė rekomendacinį dokumentą³², kurio tikslas išaiškinti pagrindinius su nukrypti leidžiančių nuostatų sistemos įgyvendinimu susijusius konceptus.

- **Valstybių narių tikslas.** Visapusiškai pasinaudoti siūlomomis BRO ir EJRŽF priemonėmis adekvačiomis lėšomis remiant akvakultūros verslo augimą, įskaitant gamybos ir prekybos planus, ir pagerinti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (MTTP) bei pramonės (ypač MVI) sąsajas. Remti švietimo ir profesinio mokymo programas, kuriose atsižvelgiama į akvakultūros sektoriaus poreikius.
- **Komisijos tikslas.** Atitinkamų ES programų ir fondų pagalba koordinuoti ir remti akvakultūros srities mokslinius tyrimus ir inovacijas. Skatinti žinių, gerosios patirties ir inovacijų, įskaitant ES mokslinių tyrimų rezultatus, sklaidą. Įsteigti interesantams lengvai prieinamą ES rinkos observatoriją, kuri teiktų rinkos informaciją.

3.4. Vienodų veiklos sąlygų kūrimas ES veiklos vykdytojams, išnaudojant jų konkurencinį pranašumą

Aukšti aplinkos apsaugos, gyvūnų gerovės ir vartotojų apsaugos standartai yra vieni pagrindinių ES akvakultūros konkurencingumo veiksnių ir turėtų būti veiksmingai išnaudojami konkuruojant rinkose.

ES ir importuojamų produktų sanitariniais patikrinimais jau dabar užtikrinamas aukštas maisto produktų saugumo lygis. Atliepdami visuomenės susirūpinimą, vartotojai, nevyriausybinės organizacijos ir mažmenininkai reikalauja, kad jų perkami maisto produktai būtų pagaminti laikantis labai aukštų aplinkos apsaugos ir socialinio tvarumo standartų. Jei ES akvakultūros produktai bus gaminami laikantis tinkamo lygio tvarumo principų ir apie tai bus informuojama visuomenė, tai gali pagerinti ES akvakultūros ir jos produktų konkurencingumą ir populiarumą visuomenėje. BRO reglamente siūlomos naujos ženklinimo nuostatos, kurios gali padėti geriau diferencijuoti ES akvakultūros produktus, – šiame kontekste svarbus

³⁰ COM(2012) 494.

³¹ Tarybos direktyva 79/409/EEB.

³² <http://ec.europa.eu/environment/nature/cormorants.htm>

vaidmuo tenka ir savanoriškoms sertifikavimo schemoms. Trumpųjų maisto grandinių plėtra taip pat gali suteikti papildomos vertės, nes aukštos kokybės ir itin švieži vietos produktai bus čia pat prieinami.

Žemės ūkio sektoriaus patirtis patvirtina, kad pagal tvarios gamybos principus pagamintų aukštos kokybės maisto produktų paklausa didėja. Pvz., per pastaruosius dešimt metų keturiose didžiausiose ES rinkose ekologiškų maisto produktų mažmeninės prekybos augimas pralenkė bendrą maisto produktų paklausos augimą ES – ekologiškų maisto produktų pardavimas išaugo vidutiniškai 7–15 proc. per metus, o neekologiškų – 2–5 proc.³³. FAO duomenimis, ekologiškų akvakultūros produktų gamyba Europoje 1998–2007 m. išaugo beveik 30 proc. Kai kurie mažmenininkai vaidina svarbų vaidmenį pateikdami į rinką sertifikuotus žuvies produktus – tai jie daro laikydamiesi bendrųjų įmonių socialinės atsakomybės įsipareigojimų; stambių mažmenininkų pateikimas į ekologiškų produktų rinką buvo vienas pagrindinių veiksnių, nulėmusių spartų ekologiškų maisto produktų sektoriaus augimą per pastarąjį dešimtmetį.

ES skatina laikytis aukštų visiems vienodų aplinkos apsaugos, socialinių, sanitarinių ir fitosanitarinių standartų pagal prekybos susitarimus, įskaitant ir akvakultūros srities, dėl kurių ji derasi su trečiosiomis valstybėmis.

- **Valstybių narių tikslas.** Remti gamintojų ir tarpšakinių organizacijų steigimąsi, taip pat ir tarptautiniu lygmeniu. Tai palengvintų gamintojų, perdirbėjų, mažmenininkų bendrą valdymą ir (arba) savireguliacines iniciatyvas, prireikus, bendradarbiaujant su vartotojų asociacijomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis. Remti, įgyvendinti ir kontroliuoti ženklinimo reikalavimų ir nuostatų vykdymą.
- **Komisijos tikslas.** Užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi ženklinimo taisyklių, ypač susijusių su produktų šviežumu, kilme ir komerciniu pavadinimu. Padidinti rinkos skaidrumą ir skleisti rinkos informaciją apie vietos, ES ir tarptautinio lygmens tendencijas. Iki 2013 m. pradėti vykdyti informacinę kampaniją apie ES akvakultūros pranašumus.
- **Akvakultūros patariamąsios tarybos tikslas.** Remti akvakultūros gamybos ir prekybos sistemizavimą, įskaitant sertifikavimą ir ženklinimą. Padėti gerinti sektoriaus rinkos informacinę bazę. Sukurti palankesnes sąlygas savireguliacinėms iniciatyvoms ir padėti šią informaciją pateikti vartotojams.

4. NAUJA ES AKVAKULTŪROS PARAMOS POLITIKA

Atvirasis koordinavimo metodas yra nacionalinių strategijų plėtros ir ES valstybių narių koordinavimo politikos pagrindas. Šia savanoriška procedūra siekiama pateikti valstybėms narėms ir suinteresuotosioms šalims iškilusių iššūkių praktinius sprendimus. Jį sudaro suderinti ES ir nacionaliniai politiniai veiksmai, visapusiškai laikantis subsidiarumo principo.

Siekiant palengvinti žinių ir gerosios patirties mainus, kiekviena valstybė narė raginama paskirti nacionalinį kontaktinį centrą; Komisija pirmiausia kreipsis į jį organizuodama tarpusavio vertinimus ir nustatydamą bei skleisdama geriausią patirtį.

³³

Eurostato duomenys ir http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/markets/organic_2010_en.pdf.

4.1. Daugiamečiai nacionaliniai tvarios akvakultūros rėmimo planai

Siekiant geriau organizuoti akvakultūros rėmimo veiksmus, valstybių narių prašoma remiantis Komisijos pasiūlymais, šiuo metu aptariamais su Parlamentu ir Taryba, parengti daugiamečius nacionalinius strateginius planus, grindžiamus šiame komunikate pateiktomis ES strateginėmis gairėmis. Siekdama palengvinti valstybių narių užduotį, Komisija parengė plano struktūros apmatų projektą (1 priedas).

Daugiamečiai nacionaliniai planai turėtų apimti 2014–2020 m. laikotarpį. Valstybės narės raginamos iki 2017 m. pabaigos atlikti plano įgyvendinimo laikotarpio vidurio įvertinimą.

4.2. Papildomumas su Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondu

Siūlomo EJŖŽF tikslas remti BŽP įgyvendinimą. Kiekviena valstybė narė bus prašoma parengti veiksmų programą, kurioje būtų nustatyti veiksmai, kuriuos ji ketina finansuoti iš EJŖŽF. Kalbant apie akvakultūrą, svarbu, kad veiksmų programa derėtų su pirmiau minėtu daugiamečiu nacionaliniu planu, kad būtų laikomasi visos politikos nuoseklumo.

4.3. Keitimasis gerąja patirtimi

Atviruoju koordinavimu metodu taip pat siekiama parengti tarpusavio mokymo procedūras visose valstybėse narėse. Pagrindinė šio tikslo priemonė – tarpusavio vertinimo seminarai, kuriuose valstybės narės galėtų keistis politikos, programų arba institucinių susitarimų, įskaitant susijusių su poveikio aplinkai vertinimu ir švelninimu, įgyvendinimo gerąja patirtimi ir vertinti jos veiksmingumą. Per juos visoje ES būtų sudarytos mokymosi apie įgyvendinimo procesus ar politikos strategijas galimybės.

Valstybės narės raginamos savo daugiamečiuose nacionaliniuose planuose pateikti tris gerosios patirties pasiūlymus. Komisija tarpusavio vertinimo seminarus, kuriuose būtų pristatoma atrinkta geroji patirtis ir keičiamasi informacija tarp valstybių narių, ketina organizuoti bent kartą per metus.

4.4. Akvakultūros patariamoji taryba

Patirtis rodo, kad dialogas su suinteresuotosiomis šalimis yra esminis veiksnys siekiant BŽP tikslų. Įsteigus Akvakultūros patariamąją tarybą (APT) Komisijai ir valstybėms narėms būtų suteikta galimybė pasinaudoti visų suinteresuotųjų šalių žiniomis ir patirtimi.

APT teiks rekomendacijas politikams, siekdama padėti priimti informacija grindžiamus sprendimus. Komisija ragina aktyviai dalyvauti visas susijusias suinteresuotąsias šalis – gamintojus, priešgamybinius sektorius (pašarų tiekėjus, mokslinių tyrimų organizacijas, veterinarus, įrangos tiekėjus), pogrąybinius sektorius (organizmų surinkimo, gyvų organizmų gabenimo, perdirbimo, eksportavimo, platinimo), vartotojų asociacijas, aplinkos nevyriausybinės organizacijas, profesines sąjungas ir kt.

4.5. Tolesni veiksmai

Valstybės narės raginamos savo daugiamečius nacionalinius planus Komisijai atsiųsti vėliausiai tuo pat metu, kaip ir veiksmų programas. Kad valstybės narės galėtų dalintis informacija, taip pat gerosios patirties sklaidos sumetimais Komisija ketina iki 2014 m. balandžio parengti suvestinę ataskaitą apie visus nacionalinius planus.

Valstybės narės raginamos iki 2017 m. pabaigos atlikti daugiamečio nacionalinio plano laikotarpio vidurio įvertinimą, kurio pagrindu Komisija ketina svarstyti, ar reikia strateginių gairių peržiūros.

PRIEDAS

Tvarios akvakultūros plėtros daugiamečio nacionalinio plano projekto apmatai

1. Nacionalinis kontekstas ir ryšys su pagrindiniais nacionaliniais tikslais
 - Nacionalinė situacija ir strateginis pagrindinių ES tikslų įgyvendinimo planas.
 - Kiekybinis nacionalinio ekonominio augimo tikslas (2014–2020 m.).
2. Atsakas į strategines gaires
 - (a) Administracinių procedūrų supaprastinimas**
 - (1) Nacionalinės situacijos įvertinimas:
 - (a) administracinės struktūros (pagrindinių už licencijų suteikimą atsakingų institucijų, atsakomybės apsidalijimo tarp institucijų ir kt.) kokybinis aprašymas,
 - (b) kiekybiniai duomenys ir paaiškinimai: žr. pagrindiniame tekste pateiktą sąrašą.
 - (2) Numatomo politinio atsako pagrindiniai elementai: planuojami administracinės naštos sumažinimo veiksmai.
 - (3) Jei yra, atitinkami kiekybiniai tikslai ir rodikliai (pvz., numatomas administracinių išlaidų ir (arba) procedūrų trukmės sumažinimas, kt.).
 - (b) Tvarios akvakultūros plėtros ir ekonominio augimo užtikrinimas taikant koordinuotą teritorinį planavimą**
 - (1) Nacionalinės situacijos įvertinimas: esama teritorinio (jūros ir sausumos teritorijų) planavimo sistema, kompetencijos pasidalijimas, jau parengti teritoriniai planai.
 - (2) Numatomo politinio atsako pagrindiniai elementai: kaip atsižvelgiant į akvakultūros poreikius bus skatinamas teritorinis planavimas.
 - (3) Jei yra, atitinkami kiekybiniai tikslai ir rodikliai (pvz., akvakultūrai paskirtų naujų teritorijų skaičius ir plotas, priimtų regioninių planų skaičius).
 - (c) ES akvakultūros konkurencingumo padidinimas**
 - (1) Nacionalinės situacijos įvertinimas: nacionalinio akvakultūros sektoriaus stipriosios ir silpnosios pusės, esama MTTP parama, sritys, kuriose ypač svarbu didinti konkurencingumą.
 - (2) Numatomo politinio atsako pagrindiniai elementai: pagrindiniai veiksmai inovacijoms ir MTTP ir pramonės ryšiams remti, kt.
 - (3) Jei yra, atitinkami kiekybiniai tikslai ir rodikliai (pvz., pramonės ir MTTP dalyvių partnerystės susitarimų skaičius).
 - (d) Vienodų veiklos sąlygų kūrimas ES veiklos vykdytojams išnaudojant jų konkurencinį pranašumą**
 - (1) Nacionalinės situacijos įvertinimas: gamintojų organizacijos, esamos tvarumo įgyvendinimo schemos (pvz., stambiausių nacionalinių mažmenininkų taikomos savanoriškos schemos), plačiosios visuomenės požiūris į akvakultūrą.

- (2) Numatomo politinio atsako (2014–2020 m.) pagrindiniai elementai: veiksmai, kuriais ketinama pagerinti ES akvakultūros produktų įvaizdį (pvz., ryšių kampanijos, parama savanoriškų schemų taikymui, parama ekologiškai akvakultūrai).
- (3) Jei yra, atitinkami kiekybiniai tikslai ir rodikliai (pvz., ekologiškų ir (arba) sertifikuotų akvakultūros produktų procentinė dalis, kt.).

3. Politika ir partnerystė

- Pagrindinis svarbiausių dalyvių (regioninių ir (arba) vietos valdžios institucijų, pramonės, suinteresuotųjų šalių ir nevyriausybinių organizacijų) indėlis.
- Ryšys su EJRŽF veiksmų programos prioritetais ir skiriamu finansavimu (iš EJRŽF ir kitų ES ar nacionalinių fondų).
- Tvarios akvakultūros populiarinimo Nacionalinio kontaktinio centro pavadinimas ir duomenys.

4. Geriausia patirtis

- Trijų nacionalinių gerosios patirties pavydžių atranka ir pristatymas.